

Evrope: Zakon z 5 marca 1992 // Zbierka zakonov. – Sb. 125/1992. – С. 30. – St. 743.

12. O osobitnom sposobe vratenia sumy dane z pridanej hodnoty viazucej sa na poskytnute zdanitelne plnenie osobam inych statov, ktore pozivaju vyhody podla medzinarodnych zmluv: Vyhlaska Ministerstva financii Slovenskej republiky z 13. oktobra 1993 // Zbierka zakonov. – Sb. 272/1993. – С. 67. – St. 1185.

13. Ustawa o Biurze Instytucji Demokratycznych i Praw Czlowieka Organizacji Bezpieczenstwa i Wspolpracy w Europie oraz o Sekretariacie Wspolnoty Demokracji: Projekt Rady Legislacyjnoy // <http://www.radalegislacyjna.gov.pl/>.

14. Verordnung uber Vorrechte und Immunitaten der Organisation fur Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa (OSZE), OSZEVorRV6, 15 Februar 1996 // <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/oszevorr/gesamt.pdf>.

15. W sprawie Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Czlowieka Konferencji Bezpieczenstwa i Wspolpracy w Europie z siedziba w Warszawie: Uchwala № 65 Rady Ministrow z dnia 5 czerwca 1992 r. // Monitor Polski. – 1992. – № 16. – P. 182. – Poz. 118.

16. W sprawie dzialania Biura Wolnych Wyborow Konferencji Bezpieczenstwa i Wspolpracy w Europie z siedziba w Warszawie: Uchwala № 65 Rady Ministrow z dnia 2 maja 1991 r. // Monitor Polski. – 1991. – № 16. – P. 142. – Poz. 106.

17. Wet van 31 oktober 2002, houdende bepalingen inzake rechtspersoonlijkheid, privileges en immuniteiten van de Hoge Commissaris inzake Nationale Minderheden (Wet HCNM) // http://www.st-ab.nl/wetten/0528_Wet_HCNM.htm.

Надійшла до редакції 14.09.2011

О.В. Марченко

викладач

*(Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара)*

УДК 342.95

ВИБОРЧІ КОМІСІЇ З ВИБОРІВ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ ЯК СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Проаналізовано питання, пов'язані з визначенням виборчих комісій з виборів народних депутатів України як суб'єктів адміністративного права.

Ключові слова: *суб'єкт права, правовий статус, адміністративно-правовий статус, повноваження.*

Анализируются вопросы, связанные с определением избирательных комиссий по выборам народных депутатов Украины как субъектов административного права.

Ключевые слова: *субъект права, правовой статус, административно-правовой статус, полномочия.*

The definition of status of election commissions of elections of deputies of Ukraine as a subject of administrative law is analysed in this article.

Keywords: *subject of law, legal status, administrative and legal status, competition .*

Постановка проблеми. Визнання народу носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні, а також формування демократичної правової держави вимагають активного дослідження проблем, пов'язаних із функціонуванням форм безпосередньої демократії. За даних умов особливої актуальності набуває проблема оптимізації виборчого процесу, оскільки досвід розвинених західних держав переконливо свідчить про те, що від демократизму виборів значною мірою залежить демократизм і легітимність усієї системи органів публічної влади, ступінь реалізації основних прав і свобод громадян [1, с. 1].

Головна роль в організації і проведенні виборів належить виборчим комісіям, система яких являє собою механізм, що опосередковує суверенну волю народу і надає їй юридично значущої форми [1, с. 1]. Правовий статус виборчих комісій з виборів народних депутатів в Україні протягом останніх років у зв'язку з постійним реформуванням виборчої системи зазнає змін та корективи їх завдань та функцій, що в цілому впливає на якість проведення виборів. Тому виникає необхідність глибокого наукового аналізу адміністративно-правового статусу виборчих комісій з виборів народних депутатів, які безпосередньо здійснюють підготовку і проведення виборчої кампанії, займаються розподілом бюджетних коштів, адміністративно-юрисдикційною діяльністю.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання характеристики суб'єктів адміністративного права, їх класифікації та адміністративно-правового статусу були предметом досліджень В. Б. Авер'янова, Д. М. Бахраха, Ю. П. Битяка, М.А. Бояринцевої, Г. В. Бублик, І. П. Голосніченка, Є. Є. Додіної, С. В. Ківалова, Л. В. Ковалюк, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, Т. О. Мацелик, Ю.М. Старилова, Т.В. Стешенко, В. К. Шкарупи та інших адміністративістів. Однак, незважаючи на велику кількість досліджень, присвячених різним аспектам цієї проблематики, виборчі комісії як суб'єкти адміністративного права після зміни виборчого законодавства у 2004 році не розглядалися.

Метою цієї статті є дослідження виборчих комісій з виборів народних депутатів України як суб'єктів адміністративного права.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж аналізувати поняття «суб'єкти адміністративного права», слід з'ясувати співвідношення понять «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин».

Найбільший рівень абстрактності з перерахованих категорій, безумовно, має поняття «суб'єкт права». (При цьому «право» трактується, як складова частина цивілізації, об'єктивна категорія, що охоплює усю сукупність загальнообов'язкових норм та правил поведінки, котрі існують у певному суспільстві, тобто виступає, як категорія об'єктивна, що дає підстави зробити уточнення – «суб'єкт об'єктивного права»). І як зазначає

О.І. Харитонова, суб'єкт об'єктивного права має потенційну здатність вступати у правовідносини, для чого він наділяється об'єктивним правом відповідною здатністю, котру іноді іменують «правоздатністю», але яка точніше, мабуть, може бути охарактеризована за допомогою більш широкої категорії – «правосуб'єктність» [2, с. 92].

Існують й інші точки зору щодо поняття «суб'єкт права». Так, на думку Т.О. Мацелик, суб'єкт права – це людина або певна соціальна організація людей, яких норми права наділяють правами та обов'язками...Людина не стає суб'єктом права сама собою, вона визнається такою законами держави...Суб'єктом права може бути лише людина (або колектив людей) мисляча істота, яка наділена здатністю приймати рішення та має свободу волі. Суб'єкт права: по-перше, це особа, сучасник суспільних відносин (індивід, організація) яка може бути носієм суб'єктивних права та обов'язків. Для цього їй повинні бути властиві певні якості, пов'язані зі свободою волі людини, колективу людей; по-друге, це особа, яка реально здатна брати участь у правовідносинах, набула якості суб'єкта права завдяки юридичним нормам [3].

У загальній теорії права суб'єктом права визнається учасник суспільних відносин, наділений правами й обов'язками, який має дві ознаки: соціальну (участь у суспільних відносинах як відособленого, здатного виробляти і здійснювати єдину волю персоніфікованого суб'єкта) і юридичну (визнання правовими нормами його здатності бути носієм прав і обов'язків, брати участь у правовідносинах) [4, с. 138-139].

Слід також зазначити, що в юридичній літературі нема чіткої диференціації між поняттями «суб'єкт права» і «суб'єкт правовідносин». Переважаючою є точка зору, згідно з якою поняття «суб'єкт правовідносин» є більш вузьким, ніж поняття «суб'єкт права», оскільки носій прав і обов'язків може і не бути учасником конкретних, реальних правовідносин.

Безпосереднє визначення кола осіб, які є суб'єктами права, являє собою відправну сутність у процесі втілення правових норм в життя суспільства. Уже в цьому випадку норми права в певній мірі реалізуються, тобто реально визначають коло учасників, які мають бути носіями юридичних прав та обов'язків [5, с. 82]. Норми кожної окремої галузі права поширюються на певне коло осіб, які, підпадаючи під вплив цих норм, виступають суб'єктами відповідної галузі права.

Кожна галузь права, в тому числі і адміністративне право, має своє уособлене, притаманне тільки цій галузі права коло суб'єктів, які відповідно наділяються певними суб'єктивними правами та здійснюють певні обов'язки.

Серед науковців відсутня єдність поглядів щодо поняття «суб'єкта адміністративного права». Адміністративно-правова теорія також не має такі юридичні конструкції у даній сфері, які дають змогу

здійснити класифікацію суб'єктів адміністративного права з урахуванням інтересів як науки і практики, так і навчального процесу в юридичних вузах.

Автори підручника за редакцією В.Б. Авер'янова вважають, що суб'єкти адміністративного права — це учасники суспільних відносин, які мають суб'єктивні права та виконують юридичні (суб'єктивні) обов'язки, встановлені адміністративно-правовими нормами [6]. Д.М. Бахрах вважає, що суб'єктами адміністративного права є учасники управлінських відносин, які адміністративно-правовими нормами наділені правами і обов'язками, здатністю вступати у правовідносини [7]. М.А. Бояринцева зазначає, що суб'єктами адміністративного права слід визнавати учасників управлінських відносин, яких відповідно до конституційних та адміністративно-правових норм наділено правами і обов'язками, здатністю вступати в адміністративно-правові відносини [8]. Є.Є. Додіна вважає, що суб'єктами адміністративного права є фізична особа чи організація, яка приймає участь в урегульованих адміністративними правом управлінських відносинах і володіє адміністративною право- та дієздатністю [9]. В.К. Колпаков стверджує, що суб'єкт адміністративного права має потенційну здатність вступати в адміністративні правовідносини. У конкретному випадку він може і не бути учасником правовідносин [11]. Т.О Мацелик вважає, що суб'єкт адміністративного права – це самостійна, незалежна у межах закону, правова особа (індивід, організація), якій властиві власні інтереси, цілі, воля (проявляється в адміністративній правосуб'єктності) та яка має здатність вступати в адміністративно-правові відносини [11].

З наведених визначень ми можемо зробити висновки, що суб'єктами адміністративного права є особи, які, по-перше, мають правосуб'єктність, по-друге здатні вступати в адміністративно-правові відносини. Однак, не можна не звернути увагу й на те, що сучасною наукою адміністративного права ще не до кінця подолані патерналістичні погляди на коло суспільних відносин, що складають предмет адміністративного права. Як ми бачимо, деякі вчені вважають, що все ж таки, суб'єктами адміністративного права слід вважати фізичну чи юридичну особу, яка приймає участь в урегульованих нормами права управлінських відносинах., що не можна вважати вірним.

Для визначення істотних характеристик суб'єктів адміністративного права насамперед необхідно визначити предмет адміністративно-правового регулювання та сутність адміністративно-правових відносин.

Адміністративне право є однією з найбільш об'ємних, мобільних, нестабільних й складних із всіх існуючих юридичних галузей. Відносини, що складають предмет адміністративного права, характеризуються значним динамізмом і нестабільністю правової регламентації.

Адміністративне право, як зазначає В.Б. Авер'янов, – це класич-

ний зразок фундаментальної (профілюючої) галузі так званого публічного права. Публічність адміністративного права означає, що воно регулює відносини, що забезпечують загальні, сукупні або, інакше кажучи, публічні інтереси в суспільстві [12, с. 8].

Як відомо, предмет будь-якої галузі права складають відносини, що регулюються цією галуззю.

Слід погодитися з позицією В.К. Колпакова, що предмет сучасного адміністративного права складають такі відносини, відповідно до яких повинні змінюватися зміст та структура адміністративного права:

- по-перше, адміністративне право регулює всі суспільні відносини публічного-управлінського спрямування, що виникають між державою і: а) державними органами і установами; б) колективними суб'єктами громадянського суспільства; в) суб'єктами господарювання; г) фізичними особами;

- по-друге, адміністративне право регулює всі суспільні відносини, що виникають у зв'язку з прийняттям владних рішень, пов'язаних з виконанням функцій публічної адміністрації;

- по-третє, адміністративне право регулює всі суспільні відносини, що виникають у зв'язку з прийняттям владних рішень, пов'язаних з організацією функціонування органів і установ публічної адміністрації;

- по-четверте, адміністративне право регулює всі суспільні відносини, що виникають у зв'язку зі встановленням і реалізацією адміністративно-правового статусу суб'єктів права;

- по-п'яте, адміністративне право регулює всі суспільні відносини, що виникають у зв'язку з порушенням носіями публічної влади (при виконанні владно-розпорядчих повноважень) прав фізичних осіб або їх об'єднань (без ознак злочину);

- по-шосте, адміністративне право регулює всі суспільні відносини що виникають у зв'язку з порушенням фізичними особами адміністративно-правових установлень (без ознак злочину) [13, с. 56-57].

Отже, предмет адміністративного права – це сукупність правових відносин, які виникають в результаті владної виконавчо-розпорядчої діяльності публічної адміністрації щодо виконання адміністративних зобов'язань. Такими є: а) відносини публічного управління; б) відносини адміністративних послуг; в) відносини відповідальності публічної адміністрації за неправомірні дії або бездіяльність (відносини судового і адміністративного оскарження); г) відносини відповідальності за порушення встановленого публічною адміністрацією порядку і правил (адміністративно-деліктні відносини) [14].

Отже, як ми бачимо, адміністративне право регулює широке коло суспільних відносин, що в свою чергу обумовлює й наявність великого кола суб'єктів, до того ж з різноманітними повноваженнями як у

плані їх обсягу, структури, так і правових властивостей. Це, ще раз вважаємо за необхідне наголосити, обумовлено великим обсягом сфери адміністративно-правового регулювання.

Визначивши вищевикладене, слід зробити висновок, що під *суб'єктами адміністративного права* слід розуміти осіб, які мають встановлену нормами адміністративного права адміністративну правосуб'єктність і можуть вступати в адміністративно-правові відносини. Необхідно враховувати, що адміністративно-правові відносини – це основний канал реалізації адміністративно-правових норм, отже, носій прав і обов'язків стає суб'єктом адміністративно-правових відносин внаслідок реалізації своїх прав і обов'язків. Таким чином, суб'єкту адміністративного права притаманні дві ролі: активна – це реалізація власних прав і свобод та пасивна – дотримання прав інших осіб, існуючих в суспільстві заборон, несення відповідальності.

Суб'єкт адміністративних правовідносин — це фактичний учасник адміністративно-правових відносин, тобто він обов'язково в них бере участь. Слід також наголосити, що не завжди ці відносини пов'язані зі сферою державного управління.

Не можна не звернути увагу й на те, що проблемам системи суб'єктів адміністративного права наукою приділялося недостатньо уваги, про що свідчить відсутність єдиних підходів науковців до їх системи та сучасного комплексного монографічного дослідження з цього питання (останнє дослідження, присвячене суб'єктам адміністративного права було проведене у 60-ті роки минулого століття Ц.А. Ямпольською).

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що основою визначення суб'єктів адміністративного права є предмет регулювання цієї галузі права. За загальним правилом, в якості суб'єктів адміністративного права можна виділити дві групи осіб, що іменуються по різному, а за сутністю не відрізняються: громадяни та організації, індивідуальні та колективні.

Цікавим є поділ суб'єктів адміністративного права, запропонований Т.О. Марцеляк, яка до їх системи відносить індивідуальних суб'єктів (громадян України, іноземців, осіб без громадянства та біженців), та колективних суб'єктів, яких вона класифікує за критерієм наявності публічно-владних повноважень на суб'єктів, які наділені публічно-владними повноваженнями та реалізують публічні інтереси (Президент України, органи публічної адміністрації, адміністративні суди) та тих, які реалізують власні інтереси (об'єднання громадян, підприємства, установи, організації та їх структурні підрозділи).

На нашу думку, недоліком запропонованої класифікації є відсутність в системі колективних суб'єктів адміністративного права інших державних органів влади, яких також слід віднести до суб'єктів адмініс-

тративного права: суди, прокуратура, Центральна виборча комісія та ін.

Суб'єктами адміністративного права є, крім органів виконавчої гілки влади, інші державні органи. Вони вступають у адміністративно-правові відносини з приводу виконання покладених на них обов'язків і реалізації належних їм прав у сфері публічного управління. За загальним правилом серед державних органів, які не належать до виконавчої гілки влади, переважна більшість бере участь в адміністративно-правових відносинах не безпосередньо, а через свій апарат. Це стосується насамперед органів законодавчої і судової влади, а також органів прокуратури. Водночас існує низка специфічних державних органів, які тією чи іншою мірою виконують виконавчорозпорядчу та організаційно-дорадчі функції, не тільки через свій апарат, а й безпосередньо, тобто як власне органи. Це викликано наступними їх спільними рисами:

а) вони наділені правом приймати рішення, які обов'язкові для виконання іншими органами публічної адміністрації, їх посадовими особами, підприємствами, установами та організаціями, а також, громадянами;

б) вони є носіями певних обов'язків у сфері публічного управління.

До таких органів можна віднести Національний банк України, Раду національної безпеки і оборони України, Центральну виборчу комісію, та деякі інші органи.

Відтак адміністративно-правовий статус інших (крім органів виконавчої влади) державних органів треба характеризувати, маючи на увазі дві групи суб'єктів адміністративного права, які представлені: по-перше, апаратом певних державних органів; по-друге, безпосередньо самими державними органами, не розмежовуючи адміністративну правосуб'єктність власне органу та його апарату.

Отже, за ознаками Центральної виборчої комісії як суб'єкта адміністративного права є наявність у неї низки повноважень владно-розпорядчого характеру. Так, її рішення підлягають обов'язковому розгляду і виконанню організаціями і посадовими особами, яких вони стосуються, у строки, встановлені Комісією. На зазначені організації і посадових осіб покладено обов'язок повідомити Комісію про результати розгляду її рішень і вжиті заходи. Невиконання, неналежне, несвоєчасне виконання рішень Комісії, вимог її посадових осіб тягне за собою юридичну відповідальність, встановлену законами України.

Комісія має право заслуховувати повідомлення центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань, пов'язаних з підготовкою та проведенням виборів. Вона розглядає звернення, заяви і скарги щодо рішень, дій або бездіяльності окружних та дільничних виборчих комісій, приймає по них рішення.

Комісія формує кошторис, розподіляє кошти, що виділяються з

Державного бюджету України на фінансове забезпечення підготовки та проведення виборів і всеукраїнського референдуму, діяльності окружних, дільничних виборчих комісій, комісій з всеукраїнського референдуму, контролює правильне та цільове використання зазначених коштів, залучає до проведення перевірок працівників Міністерства фінансів України та органів Державної податкової служби України. Вона встановлює порядок використання коштів на проведення виборів Президента України і народних депутатів України і розподіляє їх по виборчих комісіях та відповідних радах, сприяє забезпеченню виборчих комісій приміщеннями, транспортом, зв'язком, розглядає інші питання матеріально-технічного забезпечення виборів.

Центральна виборча комісія є постійно діючим колегіальним державним органом, який діє на підставі Конституції України та законів України і наділений повноваженнями щодо організації підготовки і проведення виборів Президента України, народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад і сільських, селищних, міських голів, всеукраїнського і місцевих референдумів у порядку та в межах, установлених законами України. Рішення ЦВК, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для виконання всіма суб'єктами відповідного виборчого процесу чи процесу референдуму, зокрема відповідними виборчими комісіями і комісіями з референдумів нижчого рівня, а також органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими і службовими особами, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та громадянами України.

Серед повноважень Центральної виборчої комісії зазначимо ті, що за природою є виконавчо-розпорядчими. Так, Центральна виборча комісія:

- здійснює контроль за додержанням вимог законодавства України про вибори і референдуми;
- є головним розпорядником, забезпечує ведення та функціонування Державного реєстру виборців відповідно до закону;
- здійснює контроль за дотриманням політичними партіями (виборчими блоками політичних партій), іншими суб'єктами виборчого процесу та процесу референдуму вимог законодавства про вибори і референдуми;
- забезпечує на виборах і референдумах акредитацію офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій відповідно до закону, видає їм посвідчення [15].

Центральна виборча комісія, відповідно до діючого законодавства очолює систему виборчих органів (виборчих комісій) з виборів народних депутатів. Середню ланку цієї системи займають окружні виборчі комісії з виборів народних депутатів. Останній щабель ієрархії утворюють відповідні дільничні виборчі комісії з виборів народних

депутатів.

Для проведення виборів народних депутатів територія України поділяється на 225 територіальних виборчих округів. Для підготовки організації і проведення голосування та підрахунку голосів виборців утворюються виборчі дільниці. Виборчі комісії є спеціальними колегіальними органами, уповноваженими організувати підготовку та проведення виборів депутатів і забезпечувати додержання та однако-ве застосування законодавства України про вибори депутатів.

Вказані виборчі комісії з виборів народних депутатів, відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів», володіють низкою повноважень владно-розпорядчого характеру. Так, їх рішення підлягають обов'язковому розгляду і виконанню організаціями і посадовими особами, яких вони стосуються, у строки, встановлені тією чи іншою комісією. На зазначені організації і посадових осіб покладено обов'язок повідомити Комісію про результати розгляду її рішень і вжиті заходи. Невиконання, неналежне, несвоєчасне виконання рішень Комісії, вимог її посадових осіб тягне за собою юридичну відповідальність, встановлену законами України. Вони також мають широке коло повноважень щодо здійснення контролю за іншими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо виконання заходів по підготовці виборів народних депутатів; наділені повноваженнями щодо розподілу бюджетних коштів, спрямованих на проведення виборів, а також контролювати інших суб'єктів за їх використанням; брати участь у справах про адміністративні правопорушення, пов'язанні з виборчим процесом.

З наведеного вище, ми можемо зробити висновок, що виборчі комісії з виборів народних депутатів України є спеціальними суб'єктами адміністративного права, які мають особливі ознаки:

1) мають власну компетенцію, визначену нормами адміністративного права;

2) незалежність у рамках власної компетенції від інших органів державної влади та місцевого самоврядування;

3) їх акти, прийняті у межах повноважень, обов'язкові для виконання для громадян, органів державної влади та місцевого самоврядування, інших підприємства, установ та організацій, їх посадових осіб, а також для нижчих виборчих комісій;

4) наділені повноваженнями зі здійснення контролю за реалізацією виборчих прав та свобод громадян; мають власний апарат, структуру та штати;

5) їх діяльність фінансується за рахунок коштів державного бюджету.

б) їх діяльність є постійною, мають статус юридичної особи.

Виборчі комісії з виборів народних депутатів України вступають в

адміністративно-правові відносини пов'язані з: 1) внутрішньо-організаційною діяльністю виборчих комісій з виборів народних депутатів України; 2) правотворчою діяльністю виборчих комісій з виборів народних депутатів України (Діяльність виборчих комісій з виборів народних депутатів пов'язана з прийняттям правових актів управління, владних управлінських рішень, які обов'язкові для виконання суб'єктами виборчого процесу та іншими органами державної влади та місцевого самоврядування, їх посадовими особами, засобами масової інформації); 3) здійсненням виборчими комісіями з виборів народних депутатів України адміністративно-юрисдикційної діяльності (Відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (Глава 15-А ст. ст. 212-11, 212-15-212-20) голова, секретар та члени виборчих комісій з виборів народних депутатів України наділені повноваженнями складати протоколи про адміністративні правопорушення. Відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України рішення, дії чи бездіяльність голови, секретаря та членів виборчих комісій з виборів народних депутатів України може бути оскаржена до суду). 4) проходження державної служби членами виборчих комісій з виборів народних депутатів України (Члени виборчих комісій з виборів народних депутатів України за своїм статусом можуть бути віднесені до державних службовців, оскільки вони складають присягу, отримують заробітну плату з державних коштів, здійснюють управлінську діяльність. Крім того, голова, заступник голови та секретар виборчої комісії з виборів народних депутатів України виконують організаційно-розпорядчі функції та відповідають за роботу комісії та її членів)

Таким чином, виборчі комісії з виборів народних депутатів України виступають носієм відповідних повноважень державно-владного характеру, виконують організаційно-розпорядчі функції під час організації та проведення виборів. Державно-владна діяльність виборчих комісій з виборів народних депутатів характеризується тим, що вони здійснюють свою діяльність в офіційному порядку від імені держави в межах компетенції, що визначені законом.

Аналізуючи вищевикладене, можемо зробити **висновок**, що виборчі комісії з виборів народних депутатів є самостійними суб'єктами адміністративного права, які наділені публічно-владними повноваженнями та реалізують публічні інтереси під час виборів народних депутатів України.

Виборчі комісії з виборів народних депутатів України наділені адміністративно-правовою правоздатністю, адміністративно-правовою дієздатністю та адміністративно-правовою деліктоздатністю.

Адміністративно-правова правоздатність виборчих комісій з виборів народних депутатів України реально виникає з моменту оголошення Центральною виборчою комісією про початок виборчої кампа-

нії для всіх суб'єктів та учасників виборчого процесу з виборів народних депутатів України. Закінчується ж вона з моменту припинення повноважень виборчої комісії.

Адміністративно-правова дієздатність виборчих комісій з виборів народних депутатів України означає здатність цих комісій, як юридичних осіб, здатність членів цих комісій, як посадових осіб, своїми діями реалізувати надані їм права та виконувати обов'язки, пов'язані з організацією та проведенням виборів народних депутатів України, формуванням окружних та виборчих комісій, заміщенням вакантних посад тощо. Отже, можна вважати, що адміністративно-правова дієздатність виборчих комісій – це визначена нормами адміністративного права здатність цих суб'єктів реалізувати, виконувати та набувати своїми діями права й обов'язки під час організації та проведення виборів народних депутатів України.

Адміністративно-правова деліктоздатність виборчих комісій з виборів народних депутатів України передбачає обов'язок нести відповідальність за вчинення протиправних дій та бездіяльності посадовими особами цих комісій, пов'язаних з порушенням прав та законних інтересів суб'єктів виборчого процесу під час організації та проведення виборів народних депутатів України.

Бібліографічні посилання

1. *Стешенко Т.В.* Виборчі комісії: правовий статус і організація роботи: Автореф. дис. канд. юрид. наук. – Х., 2000.
2. *Харитонов О.І.* Адміністративно-правові відносини: концептуальні засади та правова природа: Дис. д-ра юрид. наук. – Одеса, 2004. – с.435.
3. *Мацелик Т.О.* Суб'єкти адміністративного права: поняття та види // www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvudpsu/2009_3/2009_3_Macelik_T_O.pdf.
4. *Алексеев С.С.* Общая теория права: Курс в 2-х т. – М., 1982. - Т.2.
5. *Тихомиров Ю.А.* Публичное право. – М., 1995.
6. Адміністративне право України: Підручник: у двох томах. – Том 1. Загальна частина / ред. кол.: В.Б. Аверьянов (гол.) та ін. – К., 2007.
7. *Бахрах Д.Н.* Очерки теории российского права. – М., 2008.
8. *Бояринцева М.А.* Адміністративно-правовий статус громадянина України: Автореф. дис. канд. юрид. наук. – К., 2005.
9. *Додіна С.С.* Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні: Автореф. дис. канд. юрид. наук. – Одеса, 2001.
10. *Колпаков В.К., Кузьменко О.В.* Адміністративне право України: Підручник. – К. 2003.
11. *Мацелик Т.О.* Суб'єкти адміністративного права: поняття та види // www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvudpsu/2009_3/2009_3_Macelik_T_O.pdf.
12. *Авер'янов В.* Адміністративне право України : доктринальні аспекти реформування // *Право України.* – 1998. – № 8. – С. 8–13.
13. *Колпаков В.К.* Деліктний феномен в адміністративному праві України: дис. ... д-ра юрид. наук. – К., 2005.
14. Адміністративне право: навч. програма / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, Ю. В. Іщенко, В. П. Чабан; за заг. ред. В. К. Колпакова. – К., 2010.
15. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30.06.2004 р. № 1932-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : // www.zakon1.rada.gov.ua.

Надійшла до редакції 16.09.2011